

Byla C-677/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. lapkričio 14 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Krajský súd v Prešove (Prešovo apygardos teismas, Slovakijos Respublika)

Nutarties dėl prejudicinio sprendimo pateikimo data:

2023 m. spalio 12 d.

Ieškovai:

A.B.

F.B.

Atsakovas:

Slovenská sporiteľňa, a.s.

Pagrindinės bylos dalykas

Apeliacinis skundas dėl sprendimo, priimto nagrinėjant bylą dėl paskolos palūkanų ir mokesčių pripažinimo nemokėtinais, be pagrindo įgyto turto gražinimo ir sutarties nuostatų pripažinimo neleistinomis

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies c punktą, susijusį su reikalavimu aiškiai ir glaustai apibrėžti kredito sutarties trukmę, ir klausia, ar kredito sutartyje apibrėžta šios sutarties trukmė atitinka sąvoką „komercinio sandorio [sudarymo metu]“, numatytą Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalyje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat prašo išaiškinti Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punktą, susijusį su reikalavimu, kad visos prielaidos, kuriomis remiamasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, turi būti aiškiai ir glaustai išdėstytos kredito sutartyje.

Prejudiciniai klausimai

A.1 Ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66; toliau – Direktyva 2008/48) 10 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad aiškus ir glaustas kredito sutarties trukmės apibrėžimas sutarties nuostatoje reiškia, kad:

- būtina aiškiai nurodyti kredito sutarties trukmę, pavyzdžiui, nurodant sutarties sudarymo datą ir jos galiojimo pabaigos datą (nuo.. iki...), arba kalendorinius laiko vienetus, pavyzdžiui, mėnesius ar metus (pvz., vienu metų laikotarpiui), arba
- pakanka, jei vartotojas apskaičiuoja sutarties trukmę arba nustato ją kitu būdu, remdamasis sutarties nuostatomis, pavyzdžiui, remdamasis mėnesinių įmokų skaičiumi arba momentu, kai paskola bus visiškai gražinta?

A.2 Ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje nurodyta šios sutarties trukmė atitinka laikotarpį, apibrėžiamą kaip „komercinio sandorio [sudarymo metu]“, kaip tai suprantama pagal 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB ir 2002/65/EB bei

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 149, 2005, p. 22, toliau – Direktyva 2005/29) 3 straipsnio 1 dalį?

B Ar Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies g punkto ištraukas „aiškiai ir glaustai“ ir „visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti“ reikia aiškinti taip:

- sutartyje turi būti aiškiai pažymėta, kad prielaidos, kuriomis remtasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, yra prielaidos, kuriomis remiamasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, arba
- vartotojas turi pats nustatyti atitinkamas prielaidas, pagal kurias, remiantis sutarties nuostatomis apskaičiuojama bendros kredito kainos metinė norma?

Nurodytos Europos Sąjungos teisės nuostatos

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinanti Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66; toliau – Direktyva 2008/48)), jos 5 straipsnio 1 dalies g punktas, 6 straipsnio 1 dalies f punktas, 10 straipsnio 2 dalies c, d, f, g ir h punktai, 10 straipsnio 5 dalies f punktas, 19 straipsnio 5 dalis, III priedo 3 punktas

2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB ir 2002/65/EB bei Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“), (OL L 149, 2005, p. 22, toliau – Direktyva 2005/29), jos 3 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotřebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Įstatymas Nr. 129/2010 dėl vartojimo kreditų ir kitų kreditų bei paskolų vartotojams ir kai kurių įstatymų pakeitimo), toliau – Įstatymas Nr. 129/2010: jo 9 straipsnio 2 dalis ir 11 straipsnio 1 dalis

Įstatymo Nr. 129/2010 9 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „be *Občiansky zákonník* [Civilinis kodeksas] reikalaujamos bendros informacijos, vartojimo kredito sutartyje turi būti nurodyta:

<...>

f) vartojimo kredito sutarties trukmė ir galutinio vartojimo kredito grąžinimo data,

g) bendra vartojimo kredito suma ir konkreti valiuta bei kredito išmokėjimo sąlygos,

<...>

i) vartojimo kredito palūkanų norma, jos taikymo sąlygos, indeksas arba orientacinė norma, su kuriais susieta vartojimo kredito palūkanų norma, taip pat laikotarpiai, kuriais vartojimo kredito palūkanų norma yra keičiama, keitimo sąlygos ir būdas; kai taikomos skirtingos vartojimo kredito palūkanų normos, jei tenkinamos skirtingos sąlygos, pirmiau minėta informacija pateikiama apie visas taikomas vartojimo kredito palūkanų normas,

j) bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokėtina suma, apskaičiuota remiantis vartojimo kredito sutarties sudarymo metu aktualiais duomenimis; nurodomos visos prielaidos, kuriomis remtasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą,

k) kapitalo, palūkanų ir kitų mokesčių suma, jų skaičius ir terminai ir kai taikoma, tvarka, pagal kurią mokėjimai grąžinimo tikslais bus paskirstyti įvairioms negrąžintoms skoloms su skirtingomis vartojimo kredito palūkanų normomis,

l) <...>

m) glaustas išdėstytos palūkanų ir susijusių periodinių ar vienkartinių mokesčių mokėjimo sąlygos, jei mokesčiai ir palūkanos turi būti mokami nedengiant kredito sumos,

n) kai taikytina, vienos ar kelių sąskaitų, kuriose registruojamos mokėjimo operacijos ir lėšų išmokėjimas, palaikymo mokesčiai, o jei sąskaitą atidaryti privaloma, kartu su mokėjimo priemonės naudojimo mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui mokesčiais, taip pat bet kokie kiti mokesčiai, kylantys iš vartojimo kredito sutarties, ir sąlygos, kuriomis šie mokesčiai gali būti keičiami,

<...>

r) vartotojo patirtų notaro išlaidų suma, jei kreditoriui ji yra žinoma.

<...>“.

Pagal šio įstatymo 11 straipsnio 1 dalį „suteiktas vartojimo kreditas laikomas suteiktu be palūkanų ir mokesčių, jei:

<...>

b) vartojimo kredito sutartyje nėra elementų, reikalaujamų pagal 9 straipsnio 2 dalies a–k, r ir y punktus,

<...>“.

Zákon č. 40/1964 Zb., *občiansky zákonník* (Įstatymas Nr. 40/1964 Civilinis kodeksas), toliau – Civilinis kodeksas, jo 122 straipsnio 1 ir 2 dalys

Pagal Civilinio kodekso 122 straipsnio 1 dalį „dienomis skaičiuojamas terminas pradedamas skaičiuoti kitą dieną po įvykio, žyminčio jo pradžią. Pusė mėnesio yra laikoma penkiolika dienų“.

Pagal Civilinio kodekso 122 straipsnio 2 dalį „savaitėmis, mėnesiais ar metais skaičiuojamo termino pabaiga tenka dienai, pagal pavadinimą ar skaičių atitinkančiai tą dieną, kurią įvyksta įvykis, nuo kurio pradedamas skaičiuoti terminas. Jei paskutinį mėnesį tokios dienos nėra, terminas baigiasi paskutinę to mėnesio dieną“.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Nagrinėjamu atveju ieškovai 2014 m. spalio 29 d. su atsakovu banku sudarė vartojimo kredito sutartį ir tą pačią dieną paskolos suma buvo pervesta į jų banko sąskaitą. Kredito sutartis buvo sudaryta terminuotam laikotarpiui, o ieškovai įsipareigojo grąžinti paskolą 108 mėnesinėmis įmokomis po 54,20 EUR. Mėnesinės įmokos turėjo būti mokamos iki kiekvieno mėnesio 20 dienos. Pirmoji įmoka turėjo būti sumokėta 2014 m. gruodžio 20 d., o galutinis paskolos grąžinimo terminas buvo nustatytas 2023 m. lapkričio 20 d. Nustatyta 17,93 % bendros kredito kainos metinė norma, o visa grąžintina suma – 5858,98 EUR.
- 2 Vartojimo kredito sutarties dalyje „Prielaidos, naudojamos apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą“ buvo nurodyta: „Kreditas suteikiamas iš karto, pilna apimtimi; vartotojas vykdys savo įsipareigojimus sutartyje nurodytomis sąlygomis ir terminais; palūkanų norma bus taikoma iki kredito prievolės pabaigos“. Sutarties III dalies 12 punkte buvo numatyta, kad „Sutartis sudaroma <...> fiksuotam laikotarpiui iki visiško visų prievolių, kylančių dėl suteikto kredito, įvykdymo“.
- 3 Ieškovai užginčijo kredito sutartį, pareikšdami ieškinį *Okresný súd Prešov* (Prešovo apylinkės teismas, Slovakijos Respublika) ir teigdami, kad sutartis pažeidė ieškovų, kaip vartotojų, teises, nes joje nebuvo nurodyta sutarties trukmė ir prielaidos, pagal kurias apskaičiuota bendros kredito kainos metinė norma.
- 4 Pirmosios instancijos teismas atmetė ieškinį, motyvuodamas tuo, kad pakanka, jog apie sutarties trukmę būtų galima spręsti iš kredito sutarties nuostatų, konkrečiai – mėnesinių įmokų skaičiaus ir pirmosios bei paskutinės įmokos mokėjimo datų.

- 5 Ieškovai šį sprendimą apskundė *Krajský súd v Prešove* (Prešovo apygardos teismas, Slovakijos Respublika), t. y. nacionaliniam prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 6 Ieškovai teigia, kad vartojimo kredito sutartis pakartotinai pažeidžia ieškovų, kaip vartotojų, teises, ir tvirtina, kad sutartyje nenurodyta sutarties trukmė ir prielaidos, pagal kurias apskaičiuojama bendros kredito kainos metinė norma. Jei ieškovų teiginiai būtų pripažinti pagrįstais, jie galėtų reikalauti skirti sankcijas už ieškovų, kaip vartotojų, teisių pažeidimą, netgi atimant iš banko teisę į palūkanas.
- 7 Ieškovai laikosi nuomonės, kad sutarties dalis, kurioje nurodyta, jog „sutartis sudaroma terminuotai, kol bus visiškai įvykdytos visos su kreditu susijusios prievolės“, yra neaiški ir pakeičia privalomą kredito sutarties trukmės nurodymą. Ieškovai laikosi pozicijos, kad kredito sutartyje turi būti aiškiai nustatyta sutarties trukmė, kad vartotojui nereikėtų šio klausimo spęsti remiantis kitomis sutarties nuostatomis.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

Dėl pirmojo klausimo:

- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia pažymi, kad Teisingumo Teismas byloje C-42/15 jau aiškino vartojimo kredito sutarties privalomųjų elementų aiškumo ir glaustumo sąvokas, konkrečiai dėl informacijos apie kredito grąžinimo sumą, skaičių ir dažnumą. 2016 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismas sprendime *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 50 punkte pažymėjo, kad nebūtina, jog kredito sutartyje būtų nurodytos konkrečios kiekvieno vartotojo atliekamo mokėjimo datos, „jei sutarties sąlygos leidžia vartotojui nesunkiai ir tiksliai nustatyti šių mokėjimų datas“.
- 9 Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, informacijos apie sutarties trukmę neįmanoma be sunkumų nustatyti remiantis kitomis sutarties nuostatomis, pavyzdžiui, sutarties nuostatomis dėl įmokų mokėjimo dalimis, arba nurodant visiško visų įmokų grąžinimo datą.
- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pirmosios ir paskutinės įmokų mokėjimo datos dar neturi atitikti faktinės sutarties trukmės. Šiuo atveju ypač svarbu tai, kad kredito sutarties dalykas yra paslauga, kuri, skirtingai nei prekių pirkimas, teikiama tam tikrą laikotarpį, o vartotojas turi teisę naudotis kredito paslauga visą jos galiojimo laikotarpį.
- 11 Pirmosios instancijos teismo nuomone, nors sutarties trukmę galima nustatyti ir remiantis sutartimi, pagal kurią sutartiniai santykiai sudaromi terminuotai, kol bus įvykdytos visos prievolės, kylančios iš kredito sutarties, vis dėlto prašymą priimti

prejudicinį sprendimą pateikęs teismas preziumuoja, kad, atsižvelgiant į tai, jog direktyvoje reikalaujama, kad sutarties trukmė būtų apibrėžta aiškiai ir glaustai, labai problemiška nustatyti tikslų kredito paslaugos teikimo terminą, taigi ir jos trukmę bei konkretų momentą, kada faktiškai bus visiškai įvykdytos visos prievolės. Nors kredito sutartis sudaroma terminuotam laikotarpiui, jos trukmė iki visiško visų prievolių įvykdymo yra neapibrėžta.

- 12 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Sąjungos teisės aktais dėl sąvokos „kredito sutarties trukmė“. Teismo nuomone, akivaizdu, kad Direktyvoje 2008/48 sutarties trukmei suteikiama sisteminė reikšmė, o tai sustiprina išvadą, kad nepakanka, jog vartotojai galėtų apskaičiuoti ar preziumuoti sutarties trukmę. Galima daryti prielaidą, kad jei vartotojas apskaičiuotų (pagal įmokas) arba preziumuotų (pagal galutinį kredito grąžinimą) kredito sutarties trukmę, tokie skaičiavimai arba prielaidos dėl sutarties trukmės neatitiktų Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalyje nustatyto aiškumo ir glaustumo reikalavimo.
- 13 Slovakijos Respublikos Civilinio kodekso 122 straipsnyje numatyta, kad laikas skaičiuojamas *inter alia* mėnesiais ir metais, todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, sutarties trukmės nustatymas mėnesiais arba metais galėtų atitikti aiškų kredito sutarties trukmės nustatymą ir taip tenkinti Direktyvoje 2008/48 nustatytą aiškumo ir glaustumo reikalavimą.
- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat laikosi nuomonės, kad tikslios kredito sutarties trukmės ribos yra svarbios vartotojams ne tik siekiant pasinaudoti savo teisėmis sutarties galiojimo laikotarpiu, bet ir nustatant, ar tai yra laikotarpis prieš komercinio sandorio dėl produkto sudarymą, jo metu ar po jo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalį.
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas įžvelgia ryšį tarp Direktyvos 2005/29, Direktyvos 2008/48 ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (žr. 2012 m. kovo 15 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Pereničová ir Perenič*, C-453/10, EU:C:2012:144). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neprašo išaiškinti Direktyvos 93/13, tačiau negali atmesti galimybės, kad būtent dėl reikalavimo, kad sutarties sąlygos būtų tikslios, bus svarbu įgyvendinti Direktyvos 93/13 tikslus (žr. 2017 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Andrić ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703). Bylos nagrinėjimo dalyku taip pat yra vertinimas, ar prielaidos, kuriomis remiamasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, yra tinkamos, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat ketina nagrinėti nesąžiningos ir klaidinančios komercinės veiklos institutą, dėl to kyla klausimas, ar laikotarpis po komercinio sandorio sudarymo pagal Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalį, atitinka laikotarpį po paslaugos teikimo pabaigos, kuris gali sutapti su laikotarpiu po sutarties galiojimo pabaigos.

Dėl antrojo klausimo:

- 16 Iš Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies formuluotės akivaizdu, kad direktyvoje reikalaujama, jog į kredito sutartį būtų įtrauktos prielaidos, kuriomis remiamasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą (g punktas), nors toje pačioje 10 straipsnio 2 dalyje taip pat reikalaujama atskirai nurodyti atskiras prielaidas, pavyzdžiui, kredito sumą (d punktas), mokėjimų sumą, skaičių ir periodiškumą (h punktas), mokesčius (k punktas). Šiame kontekste kyla klausimas, kodėl Direktyvoje 2008/48 reikalaujama, kad, be pačios bendros kredito kainos metinės normos, būtų nurodytos ir visos prielaidos, pagal kurias apskaičiuojama bendra kredito kainos metinė norma, kai visos prielaidos, reikalingos bendrai kredito kainos metinei normai apskaičiuoti, turi būti nurodytos atskirai kaip privalomi kredito sutarties elementai.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad prielaidų, kuriomis remiamasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, nurodymas yra būtinas dėl reikalavimo užtikrinti informacijos apie bendros kredito kainos metinę normą skaidrumą ir galimybę patikrinti jos teisingumą. Šią nuomonę patvirtina 10 straipsnio 2 dalies išangoje nustatytas reikalavimas, kad prielaidos turi būti nurodomos „aiškiai ir glaustai“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, vidutinis vartotojas, remdamasis daug puslapių turinčia sutartimi, negali nustatyti visų prielaidų, pagal kurias apskaičiuojama bendros kredito kainos metinė norma. Šiuo atveju sutartis ir Europos standartinės informacijos apie vartojimo kreditą forma sudaro 10 puslapių.
- 18 Jei atskiri bendros kredito kainos metinę normą sudarantys elementai kredito sutartyje būtų nurodyti kaip prielaidos, kuriomis remiantis apskaičiuojama bendros kredito kainos metinė norma, vartotojas turėtų daug geresnes galimybes susigaudyti. Tai ypač akivaizdu kredito sąskaitos tvarkymo mokesčio atveju (Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies k punktas), kai kreditorius tokio mokesčio neįtraukia į bendros kredito kainos metinės normos skaičiavimą, manydamas, kad dėl tokio mokesčio buvo susitarta savanoriškai, tačiau iš tikrųjų vartotojas dėl jo savanoriškai nesutarė, o iš sutarties teksto nėra aišku, ar toks mokestis įtrauktas į bendros kredito kainos metinės normos skaičiavimą, ar ne. Reikalavimas tokį mokestį įvardyti kaip „prielaidą, pagal kurią apskaičiuojama bendros kredito kainos metinė norma“ leistų nustatyti, ar kreditorius įtraukė tokį mokestį į apskaičiavimą.
- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad direktyvoje reikalaujama ne tik nurodyti prielaidas, kuriomis remiamasi apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, bet ir aiškiai ir glaustai jas išdėstyti. Šis reikalavimas įvykdomas, jei prielaidos pateikiamos santraukos forma, priešingu atveju gali būti neįvykdytas aiškumo ir glaustumo reikalavimas, nes Direktyvos 2008/48 I priedo 1 punkte pateikta formulė ir taip nėra paprasta, o jei pats vartotojas sutartyje turėtų rasti įvairias prielaidas, pagal kurias

apskaičiuojama bendros kredito kainos metinė norma, tokia konstrukcija (formulė ir būtinybė rasti didelės apimties sutartyje) nėra aiški ir glausta.

- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, Direktyvoje 2008/48 (5 straipsnio 1 dalies g punkte, 6 straipsnio 1 dalies f punkte, 10 straipsnio 5 dalies f punkte, 19 straipsnio 5 dalyje, III priedo 3 punkte) prielaidos, pagal kurias apskaičiuojama bendros kredito kainos metinė norma, ne kartą minimos kaip teisinė priemonė, o tai rodo prielaidų, pagal kurias apskaičiuojama bendros kredito kainos metinė norma, svarba, ir numanomai suponuoja reikalavimą, kad visos prielaidos, naudotos apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, būtų išdėstytos santraukos forma.

DARBINIS VERTINIMAS